

**Konkurs Chemiczny
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2018/2019**

Etap wojewódzki

Klucz odpowiedzi i schemat punktowania

Część I. Test jednokrotnego wyboru z jedną poprawną odpowiedzią

Numer zadania	A	B	C	D	Liczba punktów
1	X				1
2			X		1
3		X			1
4			X		1
5				X	1
6				X	1
7				X	1
8		X			1
9		X			1
10	X				1
11	X				1
12			X		1
13			X		1
14				X	1
15		X			1
16			X		1
17		X			1
18				X	1
19	X				1
20			X		1
21		X			1
22				X	1
23		X			1
24	X				1
25	X				1
Suma punktów za zadania zamknięte					25

Część II. Zadania otwarte

Nr zadania	Odpowiedzi	Schemat punktowania	Liczba punktów								
26	a) za zapisanie wzoru sumarycznego związku chemicznego, który tworzą te pierwiastki oraz podanie nazwy systematycznej <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="text-align: center;">wzór sumaryczny</td> <td style="text-align: center;">nazwa systematyczna</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Al₂S₃</td> <td style="text-align: center;">siarczek glinu</td> </tr> </table> b) za zapisanie wzorów sumarycznych tlenku pierwiastka X oraz wodoru pierwiastka Y <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="text-align: center;">wzór sumaryczny tlenku pierwiastka X</td> <td style="text-align: center;">wzór sumaryczny wodoru pierwiastka Y</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Al₂O₃</td> <td style="text-align: center;">H₂S</td> </tr> </table>	wzór sumaryczny	nazwa systematyczna	Al₂S₃	siarczek glinu	wzór sumaryczny tlenku pierwiastka X	wzór sumaryczny wodoru pierwiastka Y	Al₂O₃	H₂S	1 1	2
wzór sumaryczny	nazwa systematyczna										
Al₂S₃	siarczek glinu										
wzór sumaryczny tlenku pierwiastka X	wzór sumaryczny wodoru pierwiastka Y										
Al₂O₃	H₂S										
27	- za dopasowanie substancji do opisu <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="text-align: center;">I</td> <td style="text-align: center;">NH₃</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">II</td> <td style="text-align: center;">C₅H₁₂, C₁₇H₃₃COOH</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">III</td> <td style="text-align: center;">CaBr₂, KCl</td> </tr> </table>	I	NH₃	II	C₅H₁₂, C₁₇H₃₃COOH	III	CaBr₂, KCl	za 3 poprawne uzupełnienia wierszy – 2pkt, za 2 poprawne uzupełnienia wierszy – 1pkt, za 1,0 poprawnych uzupełnień wierszy – 0pkt	2		
I	NH₃										
II	C₅H₁₂, C₁₇H₃₃COOH										
III	CaBr₂, KCl										
28	a) za napisanie równania reakcji fermentacji octowej $\text{H}_3\text{C}-\text{CH}_2-\text{OH} + \text{O}_2 \xrightarrow{\text{bakterie octowe}} \text{CH}_3-\text{COOH} + \text{H}_2\text{O}$ b) za obliczenie stężenia procentowego roztworu kwasu octowego - za poprawną metodę obliczeń (1 pkt), za obliczenia i wynik z poprawną jednostką i odpowiednią dokładnością (1 pkt) <u>Przykład rozwiązania zadania:</u> obliczenie masy wody: $m = d \cdot V$	1 2	3								

	$m_{wody} = 1 \text{ g} \cdot \text{cm}^{-3} \cdot 500 \text{ cm}^3 = 500 \text{ g}$ obliczenie masy roztworu octu: $m_{r1} = 1,0125 \text{ g} \cdot \text{cm}^{-3} \cdot 125 \text{ cm}^3 = 126,56 \text{ g}$ obliczenie liczby gramów kwasu octowego w occie: $m_s = \frac{C_p \cdot m_{r1}}{100\%} = \frac{10\% \cdot 126,56 \text{ g}}{100\%} = 12,656 \text{ g}$ obliczenie masy roztworu zalewy octowej: $m_{r2} = m_{r1} + m_{wody} = 126,56 \text{ g} + 500 \text{ g} = 626,56 \text{ g}$ obliczenie stężenia procentowego roztworu zalewy octowej: $C_p = \frac{12,656 \text{ g}}{626,56 \text{ g}} \cdot 100\% = 2,0199\% \approx 2\%$ Odpowiedź: Stężenie procentowe roztworu wynosi 2%.		
29	a) za zapisanie równania reakcji w formie cząsteczkowej $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2 + 3\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow 3\text{CaSO}_4 + 2\text{H}_3\text{PO}_4$ za obliczenie, ile gramów ortofosforanu(V) wapnia należy zużyć w reakcji - za poprawną metodę obliczeń (1 pkt), za obliczenia i wynik z poprawną jednostką i odpowiednią dokładnością (1 pkt) <u>Przykład rozwiązania zadania:</u> obliczenia wynikające ze stechiometrii równania reakcji: $\frac{1 \text{ mol}_{\text{ soli}}}{2 \text{ mol}_k} = \frac{m(g)_{\text{ soli}}}{0,15 \text{ mol}_k} \quad m_{\text{ soli}} = 0,075 \text{ mol}_{\text{ soli}}$ obliczenie masy soli: $m_{\text{ soli}} = n_{\text{ soli}} \cdot M_{\text{ soli}} = 0,075 \text{ mol} \cdot 310 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1} = 23,25 \text{ g}$ Odpowiedź: Masa soli wynosi 23,25 g. b) za podanie nazwy procesu i wyjaśnienie Sączenie (filtrowanie), ponieważ siarczan(VI) wapnia trudno rozpuszcza się w wodzie, a kwas	1	2
		1	5

	ortofosforowy(V) jest dobrze rozpuszczalny w wodzie. c) za zapisanie równania reakcji w formie cząsteczkowej $2\text{H}_3\text{PO}_4 + \text{Fe}_2\text{O}_3 \rightarrow 2\text{FePO}_4 + 3\text{H}_2\text{O}$	1							
30	a) za zapisanie symboli kationów metali X, Y oraz Z <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>X</td> <td>Ba²⁺</td> </tr> <tr> <td>Y</td> <td>Mg²⁺</td> </tr> <tr> <td>Z</td> <td>Na⁺</td> </tr> </table> b) za napisanie liczby moli kationów metalu X z odpowiednią jednostką 0,125 mol c) za zapisanie numeru próbki, do której wprowadzono roztwór węglanu potasu III d) za zapisanie równań reakcji w formie jonowej skróconej $2\text{Ag}^+ + \text{SO}_3^{2-} \rightarrow \text{Ag}_2\text{SO}_3\downarrow$ $\text{Ag}^+ + \text{Cl}^- \rightarrow \text{AgCl}\downarrow$	X	Ba²⁺	Y	Mg²⁺	Z	Na⁺	1 1 1 2x1	5
X	Ba²⁺								
Y	Mg²⁺								
Z	Na⁺								
31	a) za zapisanie w formie cząsteczkowej równań reakcji 1, 2, 3 1) $\text{N}_2 + 3\text{H}_2 \rightarrow 2\text{NH}_3$ 2) $\text{Ca}_3\text{N}_2 + 6\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{NH}_3 + 3\text{Ca}(\text{OH})_2$ 3) $4\text{NH}_3 + 5\text{O}_2 \xrightarrow{\text{Pt}} 4\text{NO} + 6\text{H}_2\text{O}$ b) za napisanie obserwacji oraz odczynu roztworu amoniaku <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>obserwacje</td> <td>Papierek wskaźnikowy barwi się na zielono-niebiesko.</td> </tr> <tr> <td>odczyn roztworu</td> <td>zasadowy</td> </tr> </table> c) za obliczenie liczby gramów amoniaku w roztworze - za poprawną metodę obliczeń (1 pkt), za obliczenia	obserwacje	Papierek wskaźnikowy barwi się na zielono-niebiesko.	odczyn roztworu	zasadowy	3x1 1 2	6		
obserwacje	Papierek wskaźnikowy barwi się na zielono-niebiesko.								
odczyn roztworu	zasadowy								

	i wynik z poprawną jednostką (1 pkt) <u>Przykład rozwiązania zadania:</u> obliczenie masy amoniaku: $22,4 \text{ dm}^3 - 17 \text{ g}$ $1176 \text{ dm}^3 - m_s \quad m_s = 892,5 \text{ g}$ $m_{\text{wody}} = d_{\text{wody}} \cdot V_{\text{wody}} = 1000 \text{ g}$ obliczenie masy roztworu $m_r = m_s + m_{\text{wody}} = 892,5 \text{ g} + 1000 \text{ g} = 1892,5 \text{ g}$ obliczenie liczby gramów amoniaku w 300 g roztworu: $1892,5 \text{ g} - 892,5 \text{ g}$ $300 \text{ g} - x \quad x = 141,5 \text{ g}$ Odpowiedź: Masa amoniaku wynosi 141,5 g.								
32	a) za zapisanie wzoru sumarycznego węglowodoru oraz zapisanie wzoru ogólnego szeregu homologicznego węglowodorów <table border="1" data-bbox="327 858 1720 970"> <tr> <td>wzór sumaryczny węglowodoru</td> <td>wzór ogólny szeregu homologicznego węglowodorów</td> </tr> <tr> <td>C₅H₈</td> <td>C_nH_{2n-2}</td> </tr> </table> b) za zaprojektowanie doświadczenia 1) za wybranie odczynnika chemicznego: woda bromowa 2) za zapisanie obserwacji: Pomarańczowy (żółty) roztwór wody bromowej odbarwił się. 3) za zapisanie wniosku: Węglowodór ten ma charakter nienasycony.	wzór sumaryczny węglowodoru	wzór ogólny szeregu homologicznego węglowodorów	C₅H₈	C_nH_{2n-2}	1 3x1	4		
wzór sumaryczny węglowodoru	wzór ogólny szeregu homologicznego węglowodorów								
C₅H₈	C_nH_{2n-2}								
33	- za zapisanie równań reakcji <table border="1" data-bbox="327 1254 1559 1398"> <tr> <td></td> <td>Równanie reakcji</td> <td>Typ reakcji</td> </tr> <tr> <td>1.</td> <td>CH₄ + Cl₂ $\xrightarrow{\text{sw.}}$ CH₃-Cl + HCl</td> <td>substytucja</td> </tr> </table>		Równanie reakcji	Typ reakcji	1.	CH₄ + Cl₂ $\xrightarrow{\text{sw.}}$ CH₃-Cl + HCl	substytucja	3x1	3
	Równanie reakcji	Typ reakcji							
1.	CH₄ + Cl₂ $\xrightarrow{\text{sw.}}$ CH₃-Cl + HCl	substytucja							

	2.	$n \text{H}_2\text{C}=\text{CHCl} \xrightarrow{T, p, \text{katalizatory}} \text{[-H}_2\text{C-CHCl-]}_n$	polimeryzacja		
	3.	$\text{H}_2\text{C}=\text{CH}_2 + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{ClH}_2\text{C-CH}_2\text{Cl}$	addycja		
34	- za zapisanie równań reakcji 1) $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH} + 3\text{O}_2 \rightarrow 2\text{CO}_2 + 3\text{H}_2\text{O}$ 2) $\text{H}_3\text{C-CH}_2\text{-OH} + \text{CH}_3\text{-COOH} \xleftarrow{\text{H}^+} \text{CH}_3\text{-COO-CH}_2\text{-CH}_3 + \text{H}_2\text{O}$ 3) $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 \xrightarrow{\text{enzymy}} 2\text{H}_3\text{C-CH}_2\text{-OH} + 2\text{CO}_2$			3x1	3
35	a) za zakwalifikowanie trioleinian glicerolu do odpowiedniej grupy estrów <u>ester wyższego kwasu karboksylowego</u>, ester niższego kwasu karboksylowego, <u>ma ciekły stan skupienia</u>, ma stały stan skupienia, ma charakter nasycony, <u>ma charakter nienasycony</u>, <u>jest w większości</u> <u>składnikiem tłuszczów pochodzenia roślinnego</u>, jest w większości składnikiem tłuszczów pochodzenia zwierzęcego b) za zapisanie wzoru półstrukturalnego kwasu oleinowego $\text{H}_3\text{C-(CH}_2)_7\text{-CH=CH-(CH}_2)_7\text{-CH}_3$			1 1	2
Suma punktów za zadania otwarte					35
Łączna liczba punktów za test					60